

MEDIÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Rozvíjíme mediální gramotnost žáků.

 **Člověk
v tísni**

JSNS.CZ 

Vážení vyučující,

v brožuře, kterou právě držíte v ruce, najdete stručný **přehled materiálů a aktivit určených pro mediální vzdělávání** žáků základních škol, středoškoláků a učňů. Těší nás, že zájem o ně výrazně narůstá, momentálně je využívají vyučující na více než 2000 školách. Domníváme se, že to má několik důvodů.

Tím prvním je **praktická použitelnost** našich výukových materiálů, na kterou klademe maximální důraz. Nedílnou součástí jejich tvorby je několikastupňové testování a zohlednění zpětných vazeb. K dispozici se Vám tak dostávají již ověřené a funkční pomůcky.

Druhým důvodem je, že jsme Vám k dispozici s pomocí při **začleňování mediálních témat do vlastní výuky**. Pravidelně pořádáme semináře, konference a dlouhodobé kurzy, díky nimž se můžete detailněji seznámit s rozličnými mediálními tématy, účastnit se debat s odborníky a vyzkoušet si práci s vybranými materiály pod vedením zkušených lektorů.

Zřejmě hlavním důvodem zvyšujícího se zájmu o naše výukové materiály je skutečnost, že přibývá vyučujících, kteří si uvědomují důležitost mediální gramotnosti a chtějí ji u svých žáků posilovat.

Mediální gramotnost patří mezi klíčové kompetence současnosti. Digitální technologie čím dál víc prostupují lidskými životy, nemalá část naší každodennosti se odehrává v **kyberprostoru**. Je stále zřejmější, že sociální sítě rozleptávají společnost a jejich zneužívání představuje přímé ohrožení demokracie. Dochází k nárůstu kyberšikany, sextingu a dalších negativních jevů spojených s internetem. Přibývá digitálně závislých lidí, a to i v nejmladších věkových kategoriích. Koronavirová pandemie ukázala obrovskou sílu dezinformací, jejich masivní vliv na formování názorů a postojů občanů.

Ze všech těchto důvodů **je nutné mladé lidi mediálně vzdělávat**. Učit je samostatně vyhledávat potřebné informace, analyzovat a posuzovat důvěryhodnost mediálních sdělení, rozlišovat ta, která jsou založena na faktech, od těch manipulativních a lživých. Seznamovat je s potenciálem moderních technologií a také s jejich velkými riziky, vést je k obezřetnosti a digitální střídmosti.

Vzdělávací program JSNS se Vám dlouhodobě snaží co nejvíce usnadnit a zpříjemnit výuku mediálních témat. Budeme rádi, když se s námi podělíte o zkušenosti s využíváním našich materiálů, pošlete nám náměty na jejich rozšíření, tipy na nová témata a aktivity.

Děkuji všem, kdo nás podporují, našim partnerům, spolupracujícím organizacím i jednotlivcům.

Karel Strachota
ředitel JSNS



MATERIÁLY

5 klíčových otázek

Metodická koncepce pro základní i střední školy

- ≡ jednoduchý nástroj, který lze použít pro analýzu textových i audiovizuálních sdělení
- ≡ rozvíjí schopnost nahlížet na mediální sdělení kriticky
- ≡ analyzovaná sdělení jsou dostupná na portálu
 - ≡ sponzorovaný facebookový post
 - ≡ fake news
 - ≡ zpráva ze zpravodajského webu
 - ≡ předvolební billboard
 - ≡ nenávistný projev (hate speech)
 - ≡ hoax
 - ≡ koronavirové dezinformace
 - ≡ sponzorovaná facebooková reklama



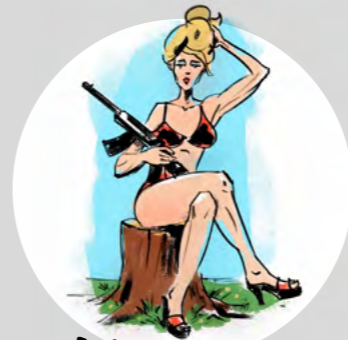
KDO?

Kdo je autorem nebo tvůrcem mediálního sdělení?
Jaké informace lze o autorovi nebo tvůrci sdělení dohledat?
Kdo má kontrolu nad vznikem a šířením sdělení?



CO?

Co je obsahem mediálního sdělení?
Jaké názory či hodnoty jsou ve sdělení přítomny?
Jsou ve sdělení uvedené zdroje a jak se dají obsažené informace ověřit?
Jaké informace či vyjádření nejsou ve sdělení zahrnuty?



JAK?

Jak se mediální sdělení snaží upoutat pozornost?
Jaký je jazyk a audiovizuální forma sdělení a proč?
Jaké emoce může sdělení v příjemcích vyvolat a proč?



KOMU?

Jaké cílové skupině je mediální sdělení určeno?
Jakým způsobem se sdělení k příjemcům dostává a jak se případně dále šíří?
Jak může sdělení ovlivnit názory, postoje a chování příjemců?



PROČ?

Proč bylo mediální sdělení vytvořeno?
Kdo má ze sdělení prospěch či užitek?



MATERIÁLY

Audiovizuální lekce

Online dostupné filmy a doprovodné materiály do výuky na základních a středních školách

☰ obsahují

- ☰ audiovizuální materiál – filmy, videa a sociální spoty
- ☰ aktivity do hodin předem testované ve výuce
- ☰ informační texty vzniklé ve spolupráci s odborníky
- ☰ doprovodné a doporučené materiály pro rozšíření výuky
- ☰ interaktivní materiály pro distanční i prezenční výuku

☰ tematické oblasti lekcí

- ☰ zpravodajství a publicistika
- ☰ fake news a dezinformace
- ☰ sociální sítě a internet
- ☰ rizika kyberprostoru
- ☰ reklama a marketing
- ☰ současná ruská propaganda

▶ **72 000+**

přehrání mediálně-
vzdělávacích lekcí ročně

📺 **80+**

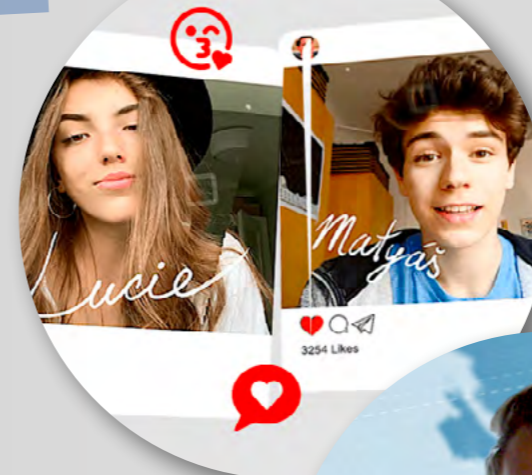
dokumentárních filmů
s mediální tematikou

📄 **1+**

alespoň 1 aktivita
a informační text
ke každé lekci



Mediální ring 2



V digitálním světě

Kovyho mediální ring



Hledá se novinář



Rizika kyberprostoru

MATERIÁLY

Krok za krokem

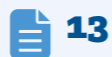
Výukový plán k mediálnímu vzdělávání rozdělený do tří úrovní podle náročnosti témat

- určen vyučujícím 2. stupně ZŠ a SŠ
- obsahuje tři úrovně, každá úroveň má několik AV lekcí
- jeho součástí jsou i základní doporučení pro práci s audiovizuálními materiály

- 1. úroveň
 - 5 klíčových otázek a Kovyho mediální ring
- 2. úroveň
 - Vznik zpráv
 - Závislost na sociálních sítích
 - Fungování internetových platforem
 - Kyberšikana a nenávistné projevy na internetu
- 3. úroveň
 - Svoboda slova
 - Falešné zprávy a dezinformace
 - Techniky moderní propagandy
 - Obchodování s falešnými profily



16 audiovizuálních lekcí



13 doporučení pro práci s audiovizuálními materiály



3 úrovně



JSNS.CZ

Vyhledávání Přihlášení / Registrace
Úvod Lekce Projekty Vzdělávání vyučujících O nás Podpořte nás

Mediální vzdělávání

Tematický okruh

KROK ZA KROKEM

Než začnete

1. úroveň >

2. úroveň >

3. úroveň >

Krok za krokem mediálním vzděláváním

Připravili jsme pro vás už více než 40 audiovizuálních lekcí, kterými můžete rozvíjet mediální gramotnost svých žáků.

- Jak se v takovém množství materiálů zorientovat?
- Čím začít a které si nechat spíše na později?
- Když je v lekcích více aktivit, jakou vybrat?

Odpovědi nabízí nově vytvořený „výukový plán“ Krok za krokem rozdělený do 3 úrovní podle náročnosti témat. Vyzkoušejte ho.

2. úroveň: Navazujeme na základy a jdeme hlouběji

Jak vznikají zprávy? Kde jsou hranice závislosti na sociálních sítích? Jak fungují internetové platformy? Jaké dopady může mít nenávist šířená skrze média? Těmto tématům se věnují lekce ve 2. úrovni.

- Časová náročnost: 5 lekcí po 45 min.
- Doporučený věk žáků: 12+

Je to úroveň pro vás, pokud: cítíte, že je důležité přispívat k rozvoji mediální gramotnosti žáků, a dokážete si na to vyhradit několik vyučovacích hodin.



Holka z Instagramu

12+ / 45 min.

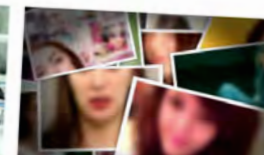
První věc, kterou Annežka po probuzení udělá, je zkontrolování počtu lajků jejího nového Instagramového příspěvku.



Mimořádná zpráva

12+ / 45 min.

Nahlédněte pod pokličku práce novinářů. Sledujte jeden den novináře České televize a mediálního domu Economia.



Děti online (Nikola a Anna)

13+ / 45 min.

„Pošli mi nějakou fotičku ve spodním prádle.“ Dívky po vyzvání intimní snímky zaslaly. Přijemce je jim pak začal vydírat.



Proč a jak klikáme

13+ / 45 min. (část filmu) / 90 min. (celý film)

Barva písma, tvar ikony i venkovní počasí. To vše ovlivňuje, kam přitáhne klikeme. A firmy, jejichž weby navštěvujeme, to dobře ví.



Ve skutečném životě

12+ / 45 min.

„Všichni muslimové jsou teroristé.“ „Homosexualita je nemoc.“ Běžné komentáře na internetu. Jak se cítí ti, na které míří?



Proč zabili své sousedy

14+ / 45 min. (část filmu) / 90 min. (celý film)

V roce 1994 bylo ve Rwandě zavražděno 800 tisíc Tutsů, příslušníků zdejší etnické menšiny. Nástrojem genocidy se stal rozhlas.

MATERIÁLY


Online kurzy mediálního vzdělávání

Série vzdělávacích videokurzů

- ⇒ jsou interaktivní – obsahují chatování s průvodci, sledování krátkých videí z pořadu Mediální ring 2, vzdělávací minihry či kvízy
- ⇒ jsou určeny do prezenční a distanční výuky na ZŠ a SŠ
- ⇒ ideální pro žáky a studenty od 13 do 17 let
- ⇒ dostupné zdarma a bez registrace
- ⇒ představují pět aktuálních témat mediální gramotnosti
 - ⇒ dezinformace
 - ⇒ kyberbezpečí
 - ⇒ zpravodajství
 - ⇒ marketing a reklama
 - ⇒ sociální bubliny

 5
kurzů

 5
témat

 1
bonusová
dezinformační hra

 6 000+
spuštění



Rozvíjejte mediální gramotnost svých žáků pomocí online kurzů

MATERIÁLY

Výuková videohra

Materiál, díky kterému lze ve výuce otevřít téma kyberšikany interaktivní a poutavou formou

- ☰ DigiStories: Nela
- ☰ ukazuje průběh kyberšikany realistickou formou
- ☰ simuluje konverzaci na sociální síti
- ☰ umožňuje pochopit podobu i následky kyberšikany prostřednictvím vlastního prožitku – hráč se ocitá v roli oběti
- ☰ vhodná pro žáky ve věku 11–15 let
- ☰ není určena jako samostatný výukový materiál (ve vyučovací hodině je potřeba pokračovat reflexí a následnou diskuzí s žáky)

 **6 000+**

stažení

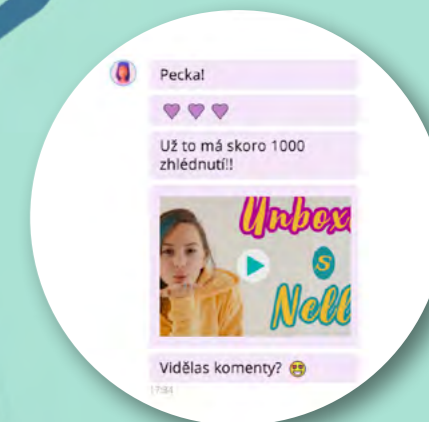
 **11–15 let**

cílová skupina



 DigiStories

Nela



MATERIÁLY

Interaktivní výukové materiály

Další výukové materiály, které žáky vtáhnou svou atraktivní formou zpracování

- MQtester - kvíz
 - hravou formou vzdělává v oblasti médií
 - zjišťuje „kvocient mediální gramotnosti“
 - určen pro žáky 2. stupně ZŠ, SŠ i širokou veřejnost
- MQ posilovna - e-cvičebnice
 - slouží k posilování mediální gramotnosti
 - obsahuje 10 lekcí rozdělených podle náročnosti na dva okruhy
 - umožňuje žákům pracovat zcela samostatně

▶ 10

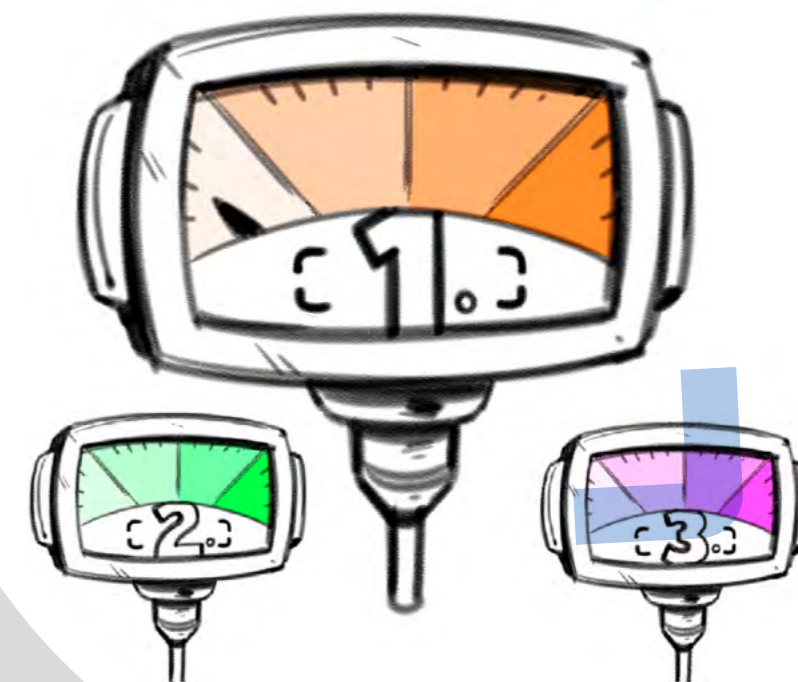
lekci v MQposilovně

3

úrovně obtížnosti
v MQtesteru



jsns.cz/mqtester



AKCE

Týdny mediálního vzdělávání

Cílem týdnů mediálního vzdělávání je rozvíjet mediální gramotnost žáků základních a středních škol po celé ČR prostřednictvím různorodých aktivit

- ≡ debaty s novináři a mediálními odborníky
- ≡ projekce dokumentárních filmů
- ≡ projektové dny, workshopy, výstavy
- ≡ nové výukové materiály
- ≡ exkurze do partnerských redakcí

Týdny mediálního vzdělávání realizujeme i v online podobě.

Fotografie:

- 1 Debata v Plzni s Petrem Honzejkem z Hospodářských novin
- 2 Novinářka Petra Procházková při diskuzi s pedagogy
- 3 Streamovaná debata na téma Práce válečného zpravodaje na ZŠ Kunratice
- 4 Závěrečný seminář Týdnů mediálního vzdělávání 2022

 7000+

žáků zapojených do Týdnů mediálního vzdělávání ročně

 150+

každoročně zapojených škol

 40+

spolupracujících novinářů



každoročně pořádané od roku
2017



foto: Vít Štaif (1), Michaela Trnková (2, 3, 4)



1



2



3



4

MATERIÁLY

Publikace a metodické příručky

Hotové podklady, náměty na aktivity a projekty
do výuky

- reagují na proměnu mediální krajiny
- vznikají ve spolupráci s vyučujícími
- jsou dostupné zdarma na portálu jsns.cz
ve formátu PDF
- obsahují aktivity do hodin, informační texty,
audiovizuální materiály, tipy vyučujících
a poznámky odborníků
- přehled publikací
 - Hledá se novinář (2022)
 - Dezinformace a konspirace ve třídě: 10 tipů,
jak reagovat (2021)
 - Mediální vzdělávání na středních odborných
školách a učilištích (2021)
 - V digitálním světě (2020)
 - Dezinformační dezinfekce (2020)
 - Podoby ruské propagandy (2020)
 - Být v obraze 2 (2019), O pravdu? (2018)
 - Na pravdě záleží (2017)
 - 3 podoby propagandy (2016)
 - Média a chudoba (2011)
 - Být v obraze (2007)

 26 000+

distribuovaných výtisků

 12

publikací



MATERIÁLY

Výukové plakáty

Hravou a interaktivní formou přibližují rozmanitá mediální témata

- ≡ Témata sady plakátů O pravdu?
 - ≡ Zpravodajství
 - ≡ Manipulace obrazem
 - ≡ Ověřování zdrojů
 - ≡ Fake news
 - ≡ Nenávistný projev (hate speech)
 - ≡ Reklama
 - ≡ Bezpečnost na internetu
 - ≡ Propaganda
 - ≡ Titulky článků
- ≡ Témata sady plakátů Mediální gramotnost se vyplatí
 - ≡ Konspirační teorie
 - ≡ Digitální stopa
 - ≡ Nakupování na internetu

 9500+

distribuovaných výtisků

 12

plakátů

 3

doprovodné spoty Mediální gramotnost se vyplatí

 1

doprovodná publikace O pravdu?



DALŠÍ AKTIVITY

Bulletin mediálního vzdělávání

Pravidelná dávka inspirace k mediálnímu vzdělávání

☰ Co najdete v bulletinu:

- ☰ informace o chystaných mediálněvzdělávacích akcích
- ☰ zpracované výukové materiály k mediálnímu vzdělávání
- ☰ tipy na audiovizuální lekce
- ☰ odkazy na zajímavé články a studie

Přihlaste se k odběru Bulletinu mediálního vzdělávání:
jsns.cz/mvbulletin

 **1 200+**
oděrateřů

 **2x**
měsíčně


vydáváme od roku
2016



JSNS.CZ

Bulletin mediálního vzdělávání
květen / 2022

**MEDIÁLNÍ
VZDĚLÁVÁNÍ**

TIP NA LEKCI

U nás pomáhali taky

Proč ruská propaganda využívá ve své rétorice hrozby fašismu? Co mají společného propagandistické citace vzniklé v různých historických obdobích? Lekci ke krátkému filmu **Karla Strachoty** jsme rozšířili o aktuální sestřih záběrů z ruské invaze na Ukrajině.

[Vyzkoušet lekci](#)



NOVINKY NA PORTÁLU

Nezávislá žurnalistika v Rusku?

Animované snímky pro děti, společné zpívání školních kolektivů na podporu války, ukázky z vojenských cvičení... Jaké formy...



DALŠÍ AKTIVITY

Výzkumy

Zjišťují stav výuky mediální výchovy na českých školách a mediální gramotnost žáků

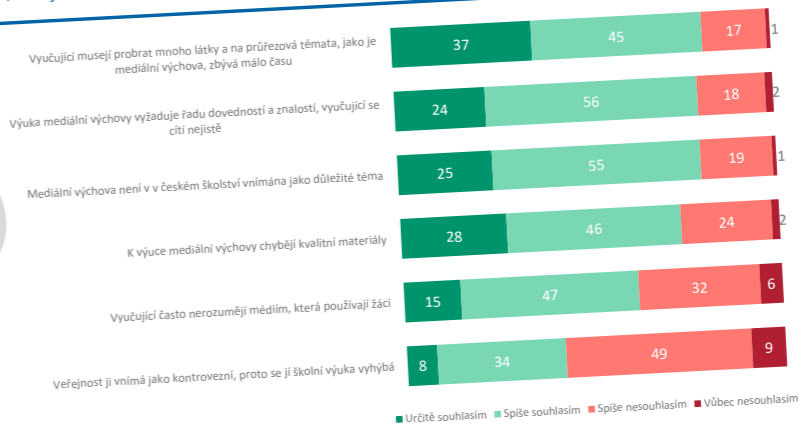
- ≡ Mediální gramotnost žáků a jejich postoje k médiím (2022)
- ≡ Vyučující v epidemii covid-19 (2021)
- ≡ Školní metodici prevence na ZŠ a SŠ a téma Bezpečnost v kyberprostoru (2020)
- ≡ Výzkum postojů středoškoláků v ČR (pravidelně každé tři roky od roku 2009, poslední 2020)
- ≡ Mediální gramotnost žáků a jejich postoje k médiím (2018)
- ≡ Stav výuky mediální výchovy na středních školách (2018)
- ≡ Výuka mediální výchovy na středních školách (2017)



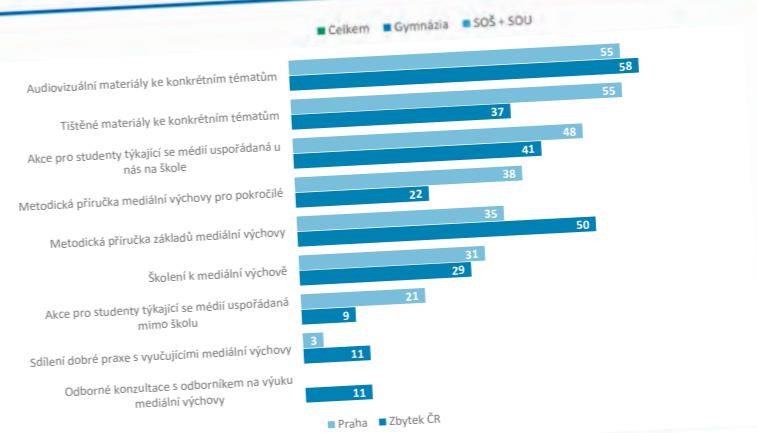
reprezentativních výzkumů



Proč je mediální výchově na školách věnováno poměrně málo pozornosti?



Preferovaná forma podpory k mediální výchově



DALŠÍ AKTIVITY

Platforma pro mediální vzdělávání

Sdružuje organizace a subjekty aktivní na poli mediálního vzdělávání

☰ Cíle platformy:

- ☰ podpora mediálního vzdělávání na všech úrovních formálního a neformálního vzdělávání
- ☰ propojování existujících aktivit na poli mediálního vzdělávání, výměna zkušeností
- ☰ prosazování důležitosti mediální gramotnosti mezi odbornou i laickou veřejností



20+
zapojených subjektů



vznik v roce
2016

Asociace
pro mezinárodní otázky
Centrum
současného umění DOX
CZ.NIC
Česká televize
Česká tisková kancelář
Demagog.cz
EDUin
Evropské hodnoty
Fakulta sociálních studií
Masarykovy univerzity
 Fórum pro prožitkové
vzdělávání
Hoax.cz
Manipulátoři.cz
Nadace Open Society Fund
NÚKIB
Občankáři
Otevřeno
Seznam se s médii
Slow Tech Institute
Stužák
The Prague Security
Studies Institute
Vyšší odborná
škola publicisticky v Praze
Transitions
Zvolši.info



O JSNS

JSNS je vzdělávací program a webový portál s unikátním dosahem na více než dvě třetiny českých škol.

Přispíváme k výchově zodpovědných mladých lidí, kteří se orientují v současném světě, otevřeně a kriticky přistupují k informacím, nejsou lhostejní a chtějí ovlivňovat dění kolem sebe.

- ✓ přes 20 let zkušeností a spolupráce se školami
- ✓ 4000+ zapojených základních a středních škol
- ✓ unikátní metoda práce s audiovizuálními materiály ve výuce
- ✓ 370+ lekcí (filmů s výukovými materiály) na portálu www.jsns.cz

JSNS.CZ

Vzdělávací program JSNS

Člověk v tísni, o. p. s.
Šafaříkova 24, 120 00 Praha 2

www.jsns.cz/mv
mv@jsns.cz
facebook.com/JSNS.cz

design: >O< Mowshe



Libor Winkler

Martin Hájek



Hana Dvořáková

Pavel Baudiš

Jan Barta
Dušan Šenkypí
David Holý



Ondřej Fryc

Silke Horáková



LIVESPORT



Milan Novák



Květa a Šimon Vostrý

JSNS.CZ 



2022 Člověk v tísni, o. p. s.
Všechna práva vyhrazena
ISBN 978-80-7591-064-6